

**DIE AANSPREEKLIKHEID VAN BANKE AS
GELDSKIETERS VIR SKADE AAN DIE OM-
GEWING: 'N REGSVERGELYKENDE STUDIE**

**Skripsie ter gedeeltelike voldoening aan die
vereistes van die graad *Magister Legum* (In- en
Uitvoerreg) aan die Noordwes-Universiteit
(Potchefstroomkampus)**

deur

G.C. Muller

13184555

Module: LLMI 873

Studieleier: Me DA Horsten

Hulpleier: Mnr LJ Kotze

2004

INHOUDSOPGAWE

	Opsomming	i
1	Inleiding.....	1
2	Die Wet op Nasionale Omgewingsbestuur 107 van 1998.....	2
	2.1 <i>Volhoubare ontwikkeling en verbandhoudende beginsels.....</i>	4
	2.2 <i>Artikel 28 van NEMA .....</i>	6
	2.3 <i>Die kontraktuele verhouding tussen bank en lener.....</i>	13
3	Die Europese Unie	16
	3.1 <i>Voorgestelde Voorskrif van 2002 .....</i>	17
	3.2 <i>Aanspreeklikheid ingevolge die Voorskrif.....</i>	18
	3.3 <i>Gevolgtrekking .....</i>	20
4	Die Verenigde State van Amerika.....	20
	4.1 <i>Comprehensive Environmental Response Compensation and Liability Act 1980 .....</i>	20
	4.2 <i>Aanspreeklikheid ingevolge CERCLA .....</i>	21
	4.3 <i>Regspraak.....</i>	23
	4.4 <i>"Lender Liability" Regulasies .....</i>	27
	4.5 <i>Gevolgtrekking .....</i>	28
5	Verenigde Koninkryk.....	29
	5.1 <i>Environment Protection Act 1990.....</i>	29
	5.2 <i>Aanspreeklikheid ingevolge EPA.....</i>	29
	5.3 <i>Regspraak.....</i>	31
	5.4 <i>Gevolgtrekking .....</i>	32
6	Slot.....	33
	Bibliografie.....	37

THE LIABILITY OF BANKS AS MONEY LENDERS FOR DAMAGE TO THE ENVIRONMENT: A COMPARATIVE LEGAL STUDY

Banks play an increasingly important role in the economy because they are in a position to, *inter alia*, promote development of the environment by utilising their financial resources. In some instances lenders who took up finance from banks are responsible for damage to the environment. Why should banks that financed projects, in the normal course of events, be held liable for damage to the environment caused by borrowers? The question may be answered by a comparative legal study of the 2002 European Union *Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on Environmental Liability with regard to the prevention and remedying of environmental damage*; the *Comprehensive Environmental Response Compensation and Liability Act of 1980* (CERCLA) of the United States; Part IIA of the *Environmental Protection Act of 1990* (EPA) of the United Kingdom and section 28 of the *National Environmental Management Act of 1998* (NEMA).

NEMA, has its foundation in section 24 of the Constitution of the Republic of South Africa. It incorporates sustainable development as a tool to harmonise the necessity to develop with the need to protect the environment. At the same time NEMA emphasises the role of the principle of intergenerational equity, which presupposes the duty of the current generation to hand over the earth in a better condition than in which it was received from the previous generation. In the future banks, when finance is considered for projects that may harm the environment, must take environmental as well as economical factors into account. Purely economical reasons cannot be the only relevant factor. Development that is financially sound will have to be weighed up against social factors as well as the impact that it will have on the environment.

Section 28 of NEMA places a general duty of care on every person who causes, has caused or may cause significant pollution or degradation of the environment to prevent such pollution or degradation from occurring,

continuing or recurring. The persons saddled with the duty of care are the owner, the person in control, or the person who has the right to use land or premises. Banks may, under certain circumstances, be considered to be the owner, person in control, or even the person who has the right use land or premises. The polluter pays principle is introduced by section 28 as a basis for liability but the principle is expanded to include, not only the polluter, but also entities, such as banks, who in no way whatsoever, contributed to pollution or degradation. NEMA affords no protection to banks in cases where banks became owner of land by virtue of their security interest in the property. By following established commercial practices, banks may be held liable for environmental damage caused by their clients or erstwhile clients.

The traditional role of banks as financial institutions has to change because of the duty placed on banks by the Constitution and NEMA to act as instruments in the protection of the environment. By exerting their influence and by implementing new procedures banks will be able to draw the attention of prospective clients to the need to comply with environmental legislation.

In terms of the 2002 Directive of the European Union, the operator who directs an operation by which damage is caused can be held liable for environmental damage. It is necessary to prove that the bank exercised operational control over the business of the borrower. The 2002 Directive is more restrictive than section 28 of NEMA.

CERCLA is the primary federal legislation dealing with pollution of hazardous substances. The *Environmental Protection Agency* has the authority to recover the costs for the reparation of damage to the environment. After the *US v Fleet Factors Corporation* decision the position was that banks might be held liable if their involvement with the management decisions of the borrower are such that they are in a position to influence the decisions of the borrower. *The Asset Conservation Lender Liability and Deposit Insurance Protection Act of 1996* (ACA) changed the magnitude of the *Fleet Factors* decision. Provision is made by ACA to exempt lenders who held security in terms of a secured creditor

exemption, on the condition that the property is alienated at the earliest practicable commercially reasonable time after acquiring it. The requirement for liability is that banks must exercise control over the day-to-day activities of a borrower.

The Environmental Protection Act of 1990 in the United Kingdom states that the owner (other than the mortgagee in possession) is the person who has the right to receive the rent of the property if the property was let out. It includes the occupier of the property. The test is whether such a person is in control of the property. If the inference can be drawn that the lender is in control then it can be held liable for environmental damage. EPA, CERCLA as well as the Directive makes it clear that if sufficient control is exercised by a lender over the business of a borrower it may be held liable for damage to the environment.

The emphasis should rather be placed on the ability of banks, generally, to influence borrowers than to hold them liable for damage caused to the environment by borrowers.

Keywords: Bank, volhoubare ontwikkeling, projekte, omgewing, finansiering, beheer, besigheid, skade, operateur.

DIE AANSPREEKLIKHEID VAN BANKE AS GELDSKIETERS VIR SKADE AAN DIE OMGEWING: 'N REGSVERGELYKENDE STUDIE

1 Inleiding

Banke vervul 'n besondere rol in die ekonomie omdat hulle, onder andere, in staat is om infrastrukturele ontwikkeling in die omgewing deur die gebruikmaking van hulle finansiële hulpbronne aan te moedig.¹ Lenings en ander vorme van finansiering moet dikwels deur kommersiële entiteite bekom word vir die ontwikkeling van projekte wat 'n beduidende invloed op die omgewing mag hê. Afgesien van die belang van die bankwese vir die ekonomie in die algemeen, is bankbedrywighede ook relevant vir entiteite wat aan die handelsverkeer deelneem.² In sommige gevalle is dit juis die entiteite wat finansiering by banke of ander finansiële instellings opgeneem het om projekte van stapel te stuur, wat skade aan die omgewing veroorsaak.

Wanneer 'n bank in 'n kontraktuele verhouding met 'n lener tree, is die verhouding onderworpe aan die reëls van die kontraktereg.³ Dit volg nie uit sodanige verbintenis dat 'n bank sondermeer, in die gewone loop van besigheid, aanspreeklik gehou kan word vir die dade van sy kliënt nie.⁴ Dit is so omdat daar eenvoudig 'n skuldeiser/skuldenaar verhouding tussen die partye tot stand gekom het.⁵

Op grond van die voorafgaande, word die sentrale navorsingsvraag van die skripsie as volg geformuleer: behoort banke aanspreeklik gehou te word vir skade wat sodanige entiteite veroorsaak aan die omgewing bloot omdat banke die entiteite gefinansier het?

---

1 Sien Richardson *Environment Regulation through Financial Organisations* 279; Sien ook Kelly *Financial Institutions in South Africa* 14.

2 Sien Willis *Banking in South African Law* 5.

3 Dit wil sê, die Romeins-Hollandse kontraktereg soos aangevul deur wetgewing en gewoontereg. Sien ook *Jaibhai v Cassim* 1939 AD 537 542.

4 'n Bank staan in beginsel tot soveel verskillende verhoudings tot 'n kliënt as die verskillende soorte kontrakte wat 'n kliënt met 'n bank sluit. Die kontraktuele verhouding tussen bank en kliënt wat hier van belang is staan bekend as *mutuum*, die definisie waarvan voorkom in Willis *Banking in South African Law* 30.

5 Sien *ABSA Bank Bpk v Janse van Rensburg* 2002 3 SA 701 (HHA) 709A-C. Uit sodanige verhouding is daar nie sprake van 'n fidusiële verhouding nie.

Die oogmerk van die skripsie is om te bepaal of banke, ingevolge artikel 28 van die *Wet op Nasionale Omgewingsbestuur*,⁶ aanspreeklikheid kan opdoen vir skade wat leners aan die omgewing veroorsaak. Terselfdertyd word ook gebruik gemaak van 'n regsvergelijkende studie na die bepalings van die *Voorgestelde Voorskrif van die Europese Kommissie van 2002*;⁷ die Verenigde State van Amerika⁸ se *Comprehensive Environmental Response, Compensation, and Liability Act of 1980*,⁹ en Deel IIA van die *Environmental Act of 1990*¹⁰ van die Verenigde Koninkryk.¹¹ Deur regsvergelijkend te werk te gaan word die onlangse verwickelinge in die Europese Unie,¹² die wetgewing van die VSA, asook Deel IIA van EPA, wat eienskappe van die wetgewing van die VSA bevat, vergelyk met die bepalings van artikel 28 van NEMA. Deur gebruikmaking van die geldende reg van elke land mag dit moontlik wees om die huidige stand van die ontwikkeling van banke se aanspreeklikheid vir skade aan die omgewing te bepaal.

2 Die Wet op Nasionale Omgewingsbestuur 107 van 1998

NEMA het sy ontstaan in artikel 24 van die Grondwet.¹³ Sentraal tot die Grondwet is die fundamentele regte-bepalings en die waardes wat daarin vervat en opgesluit is.

-
- 6   Wet op Nasionale Omgewingsbestuur, 107 van 1998; Hierna genoem NEMA.
7   Dit is getitel *Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on environment liability with regard to the prevention and remedying of environmental damage* Com (2002) 17 final; Hierna genoem die Voorskrif.
8   Hierna genoem die VSA.
9   Hierna genoem CERCLA.
10   Hierna genoem EPA.
11   Hierna genoem die VK.
12   Hierna genoem die EU.
13   A 24 van die Grondwet bepaal dat: "Elkeen het die reg- (a) op 'n omgewing wat nie skadelik vir hul gesondheid of welsyn is nie; en (b) op die beskerming van die omgewing, ter wille van huidige en toekomstige geslagte, deur redelike wetgewende en ander maatreëls wat- (i) besoeiding en ekologiese agteruitgang voorkom; (ii) bewaring bevorder; en (iii) die ekologiese volhoubare ontwikkeling en aanwending van natuurlike hulpbronne verseker, terwyl dit regverdigbare ekonomiese en maatskaplike ontwikkeling bevorder".

Dit sluit sogenaamde derde generasie-regte,¹⁴ naamlik, die reg op 'n gesonde omgewing in.¹⁵ Die fundamentele regte-bepalings bind die staat sowel as natuurlike en regs persone.¹⁶ Banke sowel as leners, is nie alleen onderworpe aan die fundamentele regte-bepalings, nie maar is ook onderworpe aan die bepaling wat handel met die omgewing.¹⁷ Deur middel van artikel 24 van die Grondwet moet uiting gegee word aan die belange van die omgewing.¹⁸

NEMA verleen die raamwerk vir die uitbouing van die ideale van die Grondwet dat die staat deur redelike wetgewende maatreëls uitvoering moet gee aan artikel 24 van die Grondwet.¹⁹ NEMA bevat nasionale omgewingsbestuursbeginsels wat in die Republiek geld ten opsigte van die handeling van alle staatsorgane wat die omgewing betekenisvol kan raak.²⁰

---

14 Daar word onderskei tussen siviele en politieke regte as eerste generasie-regte en maatskaplike, ekonomiese en kulturele regte as tweede generasie-regte. Sien Dugard *International Law* 240.

15 Volgens Dugard sluit derde generasie-regte, benewens die reg op beskerming van die omgewing, ook die reg op selfbeskikking, vrede en ontwikkeling in. Sien Dugard *International Law* 252. A 24 van die Grondwet identifiseer besoedeling, bewaring, volhoubare ontwikkeling, die gebruik van natuurlike hulpbronne en die bevordering van ekonomiese en sosiale ontwikkeling. Inbegrepe daarby is die geïntegreerde maar afsonderlike doelwit van ekonomiese en sosiale ontwikkeling. Sien Chaskalson ea *Constitutional Law of South Africa* 32.9.

16 A 8 van die Grondwet.

17 A 7(2) van die Grondwet. Sien *BP Southern Africa (Pty) Ltd v MEC for Agriculture Conservation & Land Affairs* 2004 5 SA 124 (W).

18 *Director: Mineral Development Gauteng Region v Save the Vaal Environment* 1999 2 SA 709 (SCA) 719C-D verklaar dat "Our Constitution, by including environmental rights as fundamental, justiciable human rights, by necessary implication requires that environmental considerations be accorded appropriate recognition and respect in the administration process in our country. Together with the change in the ideological climate must also come a change in our legal and administrative approach to environmental concerns".

19 Sien die aanhef asook a 2(1)(b) van NEMA; Sien ook *Minister of Public Works and Others v Kyalami Ridge Environmental Association and Others* 2001 (7) BCLR 652 (CC) 670B-671H. Ook Witbooi *Alien Vegetation and Fires: (When) are Landowners Liable* 2004 SAPL 17.

20 Ander wetgewing wat met NEMA saamhang is die *Nasionale Waterwet* 36 van 1998; die *National Environment Management Act: Protected Areas* 57 van 2003; die *National Environment Management Act: Biodiversity* 10 van 2004 asook die *National Environment Management Act: Air Quality*. (konsep wetgewing is op 1 April 2003 gepubliseer maar die wet is nog nie gepromulgeer nie.)

Daar word in artikel 2(3) van NEMA bepaal dat ontwikkeling maatskaplik omgewingskundig en ekonomies volhoubaar moet wees.²¹

2.1 Volhoubare ontwikkeling en verbandhoudende beginsels

Volhoubare ontwikkeling is die werktuig wat die noodsaaklikheid van ontwikkeling met die behoefte om die omgewing²² te bewaar, harmoniseer. In NEMA word volhoubare ontwikkeling²³ gedefinieer as:

integrasie van maatskaplike ekonomiese en omgewingsfaktore in die beplanning, implimentering en besluitneming te einde te verseker dat ontwikkeling huidige en toekomstige geslagte dien.²⁴

Bogemelde definisie beklemtoon die onderliggende beginsel wat bekend staan as "intergenerational equity" wat veronderstel dat die huidige geslag die plig het om die aarde in 'n beter toestand (of minstens in dieselfde toestand) aan die volgende geslag oor te gee as wat dit ontvang is.²⁵ Die beginsel mag vereis dat banke, in 'n omgewingsregtelike konteks, wanneer finansiering oorweeg word vir projekte wat 'n nadelige invloed op die omgewing mag hê, alle voor- en nadele deeglik behoort te oorweeg voordat daar goedkeuring verleen word vir die finansiering van sodanige projekte.²⁶ Die voorafgaande vereiste geld nie slegs ten aansien van nasionale banke nie. Daar word reeds druk op die Wêreldbank uitgeoefen om die invloed op

---

21   Sien ook Glazewski *Environmental Law* 164.

22   A1 van NEMA.

23   A1 van NEMA definieer die omgewing as "die omgewing waarbinne mense bestaan en wat saamgestel is uit- (i) die grond, water en atmosfeer van die aarde; (ii) mikro-organismes, plante en dierelewe; (iii) enige deel of kombinasie van (i) en (ii) en die verwantskap onder en tussen hulle; en (iv) die fisiese, chemiese, estetiese en kulturele eienskappe en toestande van die voorafgaande wat menslike gesondheid en welsyn beïnvloed."

24   Die beginsel is aanvanklik deur beginsels 4, 5, 8, 9, 22, 24 en 27 van die Rio Deklarasie (1992) ingevoer in die internasionale omgewingsarena; Sien ook Dugard *International Law* 315-316; Die Internasionale Geregshof het vir die eerste keer erkenning verleen aan die beginsel, as 'n beginsel van die internasionale reg, in *Case Concerning The Gabckovo-Nagymaros Project* (Hungary/Slovakia) (1997) ILM 204. Volhoubare ontwikkeling is weliswaar die eindproduk van volgehoue en voortdurende verbetering van die lewensomstandighede van 'n populasie.

25   Sien a 2(4)(o) van NEMA; Sien ook D'Amato 1990 *The American Journal of International Law* 190; Weis 1990 *The American Journal of International Law* 200; Tladi 2002 *SAJELP* 180; *King v Dykes* 1971 3 SA 540 (RA) 545G-H; A 24 van die Grondwet verleen erkenning aan die konsep. Sien Chaskalson ea *Constitutional Law in South Africa* 32.9.

26   Richardson *Environmental Regulation through Financial Organisations* 279.

die omgewing in ag te neem by projekte wat deur die bank gefinansier word.²⁷ Reeds in 1992 het die VN²⁸ deur middel van die United Nations Environment Programme²⁹ begin om handelsbanke te oortuig om beginsels van volhoubare ontwikkeling toe te pas by projekte waarby hulle klante betrokke is.³⁰ In sommige van die EU-lande is banke op die been gebring wat spesifiek lenings verleen vir omgewingsensitiewe projekte.³¹ Dit blyk dat suiwer ekonomiese beginsels nie meer die enigste en bepalende faktor is by die oorweging of ontwikkeling aanvaarbaar is nie. Die kriteria kan dus nie meer uitsluitlik op ekonomiese redes alleen gebaseer wees wanneer banke lenings moet oorweeg vir projekte wat die omgewing waarskynlik nadelig kan beïnvloed nie. Om volhoubaar te wees, word vereis dat besluite om te ontwikkel alle tersaaklike faktore in oorweging moet neem wanneer dit noodsaaklik raak.³²

Ontwikkeling wat ekonomies en finansiële gesond is, sal in die toekoms opgeweeg moet word teen maatskaplike faktore tesame met die impak wat dit op die omgewing sal laat.³³ Daar sal deeglik kennis geneem moet word van die beginsels van "intergenerational equity,"³⁴ asook die volhoubare gebruik van hulpbronne, om skade aan die omgewing, onder die dekmantel

---

27 World Bank *Mainstreaming the Environment: The World Bank Group and the Environment Since Rio Earth Summit* (1995); Sien ook Richardson 2002 *Journal of International Banking Law* 287; Handl 1998 *The American Journal of International Law* 647.

28 Verenigde Nasies.

29 UNEP.

30 Sien UNEP *Advisory Committee on Banking and the Environment, Statement by Banks on Environment and Sustainable Development* (UNEP 1992) wat onder andere bepaal in "2.3 We recognize that environmental risks should be part of the normal checklist of risk assessment and management ...; 2.7 We will seek to ensure that in our internal operations we pursue the best practices in environmental management ...; 2.8 We support and will develop suitable banking products and services designed to promote environmental protection, where there is a sound business rationale".

31 Banke soos die *Co-operative Bank* in die Verenigde Koninkryk en die *Okobank* in Duitsland; Sien Richardson 2002 *Journal of International Banking Law* 287.

32 Aa 2(1)–(4) van NEMA.

33 *BP Southern Africa (Pty) Ltd v MEC for Agriculture, Conservation, Environment & Land Affairs* 2004 5 SA 201 (W) 144B-D.

34 *BP Southern Africa (Pty) Ltd v MEC for Agriculture, Conservation, Environment & Land Affairs* 2004 5 SA 124 (W) 143D-E; Weiss 1993 *Yale Law Journal* 2124 verklaar dat die "intergenerational rights" volhoubare ontwikkeling van die omgewing vereis. Sien ook a 24(b) van die Grondwet.

van ontwikkeling, teen te werk. Banke moet nie alleen kennis neem dat ontwikkeling volhoubaar moet wees nie, maar moet die beginsel ook toepas by die oorweging van lenings. Wins kan nie meer die enigste motief vir ontwikkeling wees ten koste van die omgewing nie.³⁵ Inagneming van die beginsel van volhoubare ontwikkeling is dus onafwendbaar.

Die gevolglike verheffing van die omgewing tot 'n fundamentele reg het Suid-Afrika onomkeerbaar op die pad geplaas om die omgewing te bewaar deur 'n geïntegreerde benadering te volg, wat, *inter alia*, sosio ekonomiese belange sowel as volhoubare ontwikkeling in ag moet neem.³⁶ Banke as funksionaris van die samelewing, kan die bewaringverpligting nie vryspring nie.

2.2 Artikel 28 van NEMA

Uitgawes vir die regstelling van besoedeling, omgewingsagteruitgang asook die voorkoming, beheer of vermindering van verdere besoedeling en omgewingskade of nadelige gesondheidsgevolge, moet betaal word deur diegene wat daarvoor verantwoordelik is.³⁷

Artikel 28 plaas 'n algemene statutêre plig op enigiemand wat beduidende skade aan die omgewing veroorsaak het, dit veroorsaak of kan veroorsaak,

---

35 *BP Southern Africa (Pty) Ltd v MEC for Agriculture, Conservation, Environment & Land Affairs* 2004 5 SA 124 (W) 144B-E.

36 *BP Africa v MEC for Agriculture, Conservation Environment & Land Affairs* 2002 5 SA 124 (W) 142F.

37 A 2(4)(q) van NEMA verleen erkenning aan die die "polluter pays" beginsel as 'n beginsel van NEMA wat regdeur die Republiek geld deur te bepaal dat "Die uitgawes vir die regstelling van besoedeling, omgewingsagteruitgang en gevolglike nadele vir gesondheid en van die voorkoming, beheer of vermindering van verdere besoedeling, omgewingskade of nadelige gesondheidsgevolge moet betaal word deur diegene wat vir die benadeling van die omgewing verantwoordelik is"; Die OECD *Guiding Principle on the Environment* 11 ILM (1972) 1172 sit die beginsel as volg uiteen "...this principle means that the polluter should bear the expense of carrying out the abovementioned measures decided by public authorities to ensure that the environment is in a acceptable state"; Daarnaas word ook erkenning verleen aan die voorkomings- en voorsorg beginsels in aa 2(4)(a)(i)-(viii) van NEMA. Sien Glazewski *Environmental Law* 657.

om redelike stappe te neem om die skade te voorkom.³⁸

Die woord "enigiemand"³⁹ is nie in die wet omskryf nie en het 'n onbeperkte betekenis. Die betekenis daarvan kan egter gekwalifiseer word in die konteks waarin dit gebruik word.⁴⁰ Met verwysing na die woorde "any person" in artikel 32(1) van NEMA is bevind dat die woorde 'n buitengewone wye en onbeperkte betekenis het, en dat daar geen rede bestaan, gesien teen die agtergrond van die omgewingswetgewing, om enigsins 'n beperking op die woorde te plaas nie.⁴¹ Daar is trouens bevind dat 'n wye interpretasie verkies word op grond van beleidsoorwegings.⁴²

Artikel 28(2) vereis uitdruklik, sonder om die algemeenheid van die plig om voorkomend op te tree te beperk, van die volgende kategorie van persone om redelike stappe te neem om die voorkoming, voortdoring of herhaling van besoedeling te voorkom. Die persone is die eienaar van grond of 'n perseel, of die persoon in beheer van grond of 'n perseel, of die persoon wat 'n reg het om grond of 'n perseel te gebruik waarin of waarop bedrywighede

---

38 A 28 (1) van NEMA; 'n Soorgelyke plig word deur a 19 van die *Nasionale Waterwet* van 1998 op die eienaar, die persoon in beheer, of die persoon wat grond okkipeer of gebruik, geplaas om besoedeling van waterbronne te voorkom. A 72(1) en (2) van die *National Environment Act: Biodiversity* van 2004 plaas 'n plig op die houër van 'n permit asook die eienaar van grond waaop indringer plantsoorte voorkom om stappe te neem om skade aan die biodiversiteit te voorkom of te beperk. Kidd 2003 *SAJELP* 210 voer egter aan dat a 28 'n omslagtige meganisme daarstel wat hersien behoort te word; Strafregtelike sanksies ingevolge die bepalings van a 34 (en a 31N(1) wanneer dit inwerking tree) van NEMA is weliswaar ook 'n wyse waarop die "polluter pays" beginsel toegepas word; Sien Kidd 2002 *SALJEP* 21-50.

39 Volgens Odendal *ea HAT* 204 beteken "enigeen, onbep. vnw Elkeen, iedereen: Enige een kan kom."

40 Die Engelse teks verwys na "any person". Die Engelse teks is deur die Staatspresident onderteken. Daar word aan die hand gedoen dat "enige persoon" vermeld in a 32(1) die sinoniem van "enigiemand" is. Ingevolge a 2 van die *Interpretasie Wet* van 1957 omvat "persoon" enige natuurlike sowel as regs persoon. Sien *Commissioner for Inland Revenue v NST Ferrochrome* 1999 2 SA 228 (T) 232B-F. A 1 van NEMA omskryf "persoon" as "ook 'n regs persoon".

41 *Eagles Landing Body Corporate v Molewa NO and Others* 2003 1 SA 412 (T).

42 *Eagles Landing Body Corporate v Molewa NO and Others* 2003 1 SA 412 (T) 427D-G. Myns insiens behoort die vertolking ook van toepassing te wees ten aansien van die betekenis van "enigiemand." Dit is nietemin vreemd dat in die Afrikaanse teks a 28(1) verwys na "enigiemand" veral omdat "persoon" in die wet omskryf word en die gelykluidende Engelse teks verwys na "any person."

of prosesse plaasvind wat besoedeling veroorsaak het, of veroorsaak, of kan veroorsaak.⁴³

Eerstens word van die eienaar van grond vereis om redelike stappe te neem om besoedeling te voorkom. Dit hoef nie noodwendig die geregistreerde eienaar van die grond te wees nie.⁴⁴ "Perseel of grond" het betrekking op grond wat geleë is in stedelike sowel as landelike gebiede. Die woorde is wyd genoeg om alle grond en persele in te sluit.⁴⁵

Dit is egter meer problematies om te bepaal wie die "persoon in beheer" en wie die "persoon wat 'n reg het om die grond of perseel te gebruik" is. NEMA bevat geen omskrywing van die twee begrippe nie. Leiding moet gevind word aan die hand van die vertolking wat deur die hof aan die begrippe geheg is.⁴⁶ "Beheer" is 'n woord wat vir 'n wye betekenis vatbaar is.⁴⁷ Dit is beskryf as "an unfortunate word of wide and ambiguous import".⁴⁸ Daar word gevolglik aan die hand gedoen dat daar slegs sprake van beheer kan wees wanneer daar sodanige kontrole oor iets of iemand uitgeoefen word dat afgelei kan word dat die persoon beheer daarvoor uitoefen.

Beheer van grond en 'n reg om grond te gebruik, sal uiteraard nie alleen huurders van grond insluit nie maar ook persone wat verblyfreg verkry het

---

43 A 28(2)(a) en (b) van NEMA.

44 Van der Merwe *Sakereg* 343. Bewyslewering van wie die eienaar van grond of 'n perseel is behoort in die praktyk nie probleme op te lewer nie; Sien ook *Knysna Hotel CC v Coetzee* 1998 2 SA 743 (HHA).

45 Grond of perseel word nie omskryf in NEMA nie. Die gewone alledaagse betekenis moet aan die woorde verleen word. Sien Steyn LC *Die Uitleg van Wette* 4-7.

46 Die wetgewer verwys nie na die begrip okkuperder nie. Dit is waarskynlik uitgelaat omdat die begrip ingesluit word by die betekenis van "persoon in beheer" en omdat die wetgewer geen beperking op die woorde wil plaas nie sodat die wydste moontlike betekenis daaraan geheg kan word. Sien ook *R v Ghoor and Others* 1960 3 SA 42 (C) asook die sake waarna verwys word. Sien ook *Nzimande v Nzimande* 2005 1 SA 83 (W) 102G-103G.

47 In *Fouriesburg Hotels (Pty) Ltd v Van Rensburg* 1981 1 SA 517 (O) 521F-G is beheer die woordeboek betekenis gegee van "dominate, command, exert control over (the noun "control" being the power of directing, command)." In *Assistant Ongevallekommissaris v Ndevu* 1980 2 SA 976 (E) 981G-H is bevind ten aansien die beheer van 'n voertuig van 'n werkgewer dat "alhoewel die begrip 'beheer' wyd vertolk moet word, wil dit tog voorkom dat vervoer altyd onder die gesag en daadwerklike kontrole van die werkgewer moet wees"; Sien ook *Flynn v Unie Nasionaal Suid-Britse Versekeringsmaatskappy* 1974 4 SA 283 (NKA) 285H-286C; *Cape United Sick Fund Society v Forrest* 1956 4 SA 533 (A) 533A-B.

48 *Van Rooy v Law Society (OFS)* 1953 3 SA 580 (O) 586E-H.

